

INTERPRETATIVNOST NOVINSKOG IZVEŠTAVANJA

Sažetak: *Od kada je poslednjih nekoliko decenija konkurencija na medijskom tržištu konstantno počela da se uvećava, moglo se očekivati da će u borbi za poverenjem građana i medijski sadržaji postati sve kvalitetniji. Međutim, svedoci smo da se odvija upravo suprotan proces i da je interpretacija kao suštinska odlika kvalitetne štampe sve češće zapostavljena u novinskom izveštavanju. Da bi čitaoci razumeli probleme o kojima novinari pišu, neophodno im je predočiti mnogo više od bazičnih informacija, jer svakog čitaoca zanima šta se dešava u društvu u kojem živi, ali ga još više zanima kako će se ta dešavanja odraziti na njega lično. Upravo iz tog razloga postoji potreba da se ispita interpretativnost domaće štampe koja je u analiziranom periodu zaslužila najveće poverenje čitalaca, sa ciljem da se utvrdi stepen interpretativnosti i angažovanog novinarskog pristupa, osnovni elementi kredibilne interpretacije i najčešći propusti u radu novinara.*

Ključne reči: *izveštavanje, interpretacija, angažovano interpretativno novinarstvo, potpuna interpretacija, angažovan novinarski pristup*

Uvodna razmatranja¹

Predmet ovog rada je interpretativnost novinskog izveštavanja, koja će biti istraživana metodom studije slučaja, koja obuhvata beogradske rubrike dnevnih listova *Blic* i *Večernje novosti* u period od 1. avgusta do 1. septembra 2009. godine. Jedinica analize je tekst napisan u formi nekog od oblika novinarskog izražavanja (vest, izveštaj, intervju, komentar, reportaža, članak, dokumentarne forme), izuzimajući pri tom reklame i rubrike *BG vodič*, *Moj Beograd*, *Top 5*, *BG ekonomija*, *BG ljubimac*, *Od 00 do 24*, *Iz časa u čas*, *BG panorama* kao i stalne rubrike namenjene servisnim informacijama (planirana isključenja, vremenska prognoza, red vožnje), tako da je istraživanjem obuhvaćeno ukupno 256 tekstova u *Blicu*, odnosno 236 u *Večernjim*

¹ Istraživanje je rađeno u okviru projekta „Politički identitet Srbije u regionalnom i globalnom kontekstu“, koje finansira Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije (evidencioni broj: 179076).

novostima. Poseban akcenat stavljen je na tekstove čija tematika zahteva temeljnu interpretaciju, kako bi čitaoci bili u mogućnosti da razumeju događaje i probleme o kojima se izveštava. Pod temeljnom interpretacijom se podrazumeva potreba da se jasno formuliše problem, tj. tema o kojoj se piše, istraže uzroci, posledice i moguća rešenja, odnosno da se konsultuje više kompetentnih sagovornika koji će svojim tumačenjem doprineti razumevanju teme. Drukčije rečeno, da se odlazi dalje od bazičnih informacija i da se traga za odgovorima na pitanja zašto se nešto desilo i šta dalje.

„Interpretacija je žurnalistički postupak u kome novinar povodom određenog događaja, u težnji da protumači pojavu čiji je događaj deo, odgovara na pet osnovnih (*SW's formula* – ko, gde, šta, kada, kako) i dva dodatna pitanja (zašto i šta dalje) dodavanjem novih činjenica, koje ne moraju biti aktuelnom kopčom vezane za događaj – povod, a do kojih je došao dubljim istraživanjem. U interpretaciji novinar ne iznosi sopstvene stavove, nego, u težnji da događaj stavi u širi kontekst (perspektivu) njegovog značenja, daje čitaocu na uvid dodatne podatke ili tuđe eksplicacije koje čitaocu, gledaocu, slušaocu pomažu da zaključi o čemu se zapravo radi“.²

Angažovano interpretativno novinarstvo je novinarstvo koje ima za cilj da tumači događaje i pokrene na akciju donosiocima odluka kako bi se rešili određeni problemi. Angažovanost takvog novinarstva se ogleda upravo u nastojanju da se goruća pitanja u društvu učine javnim i temeljno interpretiraju i time nadležni podstaknu na njihovo rešavanje. „Mediji oblikuju određena stanja stvari i probleme, a to znači da ih čine javnim. U idealnom slučaju, oni time deluju kao sistem za rano upozoravanje društva“.³ Stoga Francis Bal (Francis Balle) i zaključuje da će „demokratija trijumfovati kada građanin bude raspolagao kompletnom i objektivnom informacijom“.⁴ Na osnovu već predočenih ciljeva, može se zaključiti da je uloga angažovanog interpretativnog novinarstva u tom pogledu presudna.

Na osnovu navedene definicije, jasno je da značaj i opravdanost ovog istraživanja proizilazi iz značaja koji profesionalno i angažovano bavljenje novinarstvom ima za društvo u celini, jer ova profesija predstavlja stub građanskog i demokratskog društva samo ako je u funkciji građana, tj. ako tumači informacije koje prenosi i poštuje osnovna načela objektivnog i angažovanog pristupa. Zbog toga ovaj rad ima širi društveni značaj, jer

2 Todorović N., *Interpretativno i istraživačko novinarstvo*, Čigoja, Beograd 2002, str. 20.

3 Rus-Mol Š., Zagorac Keršer A. J., *Novinarstvo*, Clio, Beograd 2005, str. 15.

4 Bal F., *Moć Medija*, Clio, Beograd 1997, str. 180

je u interesu svih građana da se posredstvom štampanih medija upoznaju sa svim bitnim temama i problemima društva u kojem žive i na taj način ispune osnovni preduslov za svoj društveni angažman. Bez dobro obavještenih i upućenih građana, nema istinskog građanskog aktivizma. „Da bi kritički procenjivao rad vlasti, formirao stav ili mnjenje i da bi se reagovalo na donete odluke ili uticalo na pripremu novih, nužno je da pripadnici javnosti budu pravovremeno i dobro informisani. Ovaj kolektivitet je zato onaj deo primajuće strukture prema kome se ravna i procenjuje rad medija. Istovremeno, javnost daje „mandat“ medijima da rade van uticaja agenasa (naročito politike) koliko god je to moguće“.⁵ Posao novinara je, dakle, da osvetli teme, aspekte i događaje koji se tiču građana i da im na taj način olakšaju orijentaciju, izbore i aktivnosti u svakodnevnom životu. Tehnologija danas svakom pruža mogućnost da relativno brzo dođe do potrebnih informacija, tako da je informativna uloga novinarstva u tom pogledu izgubila značaj koji je imala ranije. Međutim, danas nam je u obilju informacija kojima smo svakodnevno izloženi sve potrebija njihova selekcija, a naročito tumačenje. Taj posao je oduvek bio imperativ novinarstva, koji danas, u već naznačenim okolnostima, dobija sve veći značaj.

Naučna opravdanost ogleda se u doprinosu koji će ovaj rad pružiti stručnim predmetima, pre svega isticanjem aktuelnih tendencija u dnevnoj štampi i nivoa profesionalizma u današnjem novinarstvu, ali i ukazivanjem na sredstva koja novinarima stoje na raspolaganju u procesu interpretacije. Krajnji cilj istraživanja je da analizom praktičnih radova doprinese teorijskom uopštavanju, tj. obogaćivanju teorije novinarstva. Važno je istaći da je stalno potvrđivanje teorijskih postavki i njihovo proširivanje neophodno, naročito u okviru nauke koja se odnosi na dinamičnu oblast u kojoj se promene dešavaju mnogo brže nego u većini drugih naučnih oblasti. Jedan deo ovog rada će ukazati i na značaj koji teorijska znanja imaju za uspešan praktičan rad, jer će sa posebnom pažnjom uputiti na greške koje proizilaze upravo iz nepoštovanja pravila i principa struke.

Ciljevi istraživanja i metodološki pristup

Cilj istraživanja je da se utvrdi stepen interpretativnosti teksta, kao osnovne odlike angažovanog novinarstva, zatim da se utvrdi način na koji se najčešće ostvaruje tumačenje, otkriju razlozi koji dovode do takve prakse, kao i da se posebno naglase najčešći propusti u radu novinara i urednika. Posebna pažnja biće usmerena na utvrđivanje broja izvora koji

⁵ Radojković M., Stojković B., *Informaciono komunikacioni sistemi*, Clio, Beograd 2004, str. 212-213.

se koriste u tekstovima, tj. da se ispita da li se dobijene informacije proveravaju iz više izvora pre objavljivanja. Analizom će biti utvrđeni i preovlađujući oblici novinarskog izražavanja, kako bi se detektovali dominantni žanrovi u analiziranoj dnevnoj štampi.

Svi analizirani tekstovi su klasifikovani u tri kategorije tekstova u zavisnosti od stepena interpretacije koji nude, odnosno u kategorije tekstova sa potpunom interpretacijom, nepotpunom i odsustvom interpretacije. Stoga u nastavku sledi i definisanje kriterijuma koji su korišćeni prilikom klasifikacije, tj. definisanje svake od navedenih kategorija.

Pod *potpunom interpretacijom* se podrazumeva ona koja u najvećoj meri pruža tumačenje za određenu vrstu događaja i žanra u kojem je tekst napisan, odnosno ispunjava sve preduslove kredibilnog i potpunog tumačenja određene teme. „Za potpunost je bitno da se obuhvate sve potrebne informacije. Naročito je važno da se što potpunije odgovori na sedam novinarskih pitanja. U kontroverznim situacijama neophodno je šire istraživanje svih strana problema“.⁶ Stoga u elemente sadržaja potpune interpretacije ubrajamo: formulisanje problema i utvrđivanje činjenica kao bazičnih elemenata, zatim konsultovanje svih ili većine relevantnih sagovornika – za šta je neophodna i njihova validna selekcija, kao i utvrđivanje uzroka, posledica i mogućih rešenja, proveru svih prikupljenih podataka i upotrebu neophodnih dostupnih dokumenata. Od vrste događaja o kojem se izveštava zavisi koliko će ovih preduslova morati da se zadovolji da bi se ostvarilo potpuno tumačenje, dok će stepen neophodne interpretacije biti određen i žanrovskim opredeljenjem. To znači da je u toku analize prilikom ocene potpunosti tumačenja u obzir uzet nivo interpretacije koji se očekuje od žanra u kojem je tekst napisan, ali i priroda događaja koja određuje koje će sve elemente novinar morati da ispuni da bi čitaocima ponudio potpuno razumevanje istog.

Nepotpuna interpretacija je ona koja je pružila izvestan stepen tumačenja, koje, međutim, nije ispunilo sve preduslove koji se očekuju od vrste događaja o kojem se piše i žanra kojim je tekst napisan. Kao rezultat toga, čitaoci dobijaju određen nivo interpretacije, ali im je za potpuno razumevanje teme o kojoj se piše potrebno ponuditi više dodatnih informacija i tumačenja. Primera radi, taj nedostatak se može ogledati u nedovoljnom razmatranju uzroka koji su izazvali određenu pojavu ili događaj, posledica koje su nastupile ili se tek očekuju – što bi ujedno bila i izvesna prognoza, odnosno nedovoljno razmatranje mogućih rešenja.

6 Rus-Mol Š., Zagorac Keršer A. J., *Novinarstvo*, Clio, Beograd 2005, str. 125.

Odsustvo interpretacije beležimo u tekstovima koji ne ispunjavaju najveći broj prethodno navedenih preduslova, tj. čitaocima ne omogućavaju razumevanje teme ili događaja o kojima se piše. U tim tekstovima se najčešće prenose samo elementarne informacije, bez pokušaja da se „informacija smesti u koordinate njenog dubljeg smisla“.⁷

Metodološki pristup uslovljen je postavljenim ciljevima i obuhvata metodu studije slučaja upotrebljenu prilikom odabira uzorka, klasifikacije prilikom razvrstavanja tekstova u prethodno navedene kategorije, kvantitativnu i kvalitativnu analizu prilikom analize pojedinačnih tekstova, postupak prebrojavanja i statističku metodu u okviru brojeanih prikaza, dedukciju, indukciju, generalizaciju i teorijsko uopštavanje tokom izvođenja zaključaka, dok je metod intervjua upotrebljen prilikom razgovora sa urednicima analiziranih rubrika.

O predmetu analize

Više je razloga zbog kojih su beogradske rubrike *Blica* i *Večernjih novosti* odabrani za predmet analize. Osim što su to u analiziranom periodu dva najtiražnija dnevna lista⁸ u Srbiji, treba reći i da najveći broj novinara svoje prve praktične dodire sa novinarstvom ostvaruje upravo na ovim rubrikama, koje su i u finansijskom pogledu veoma značajne. Zbog toga se poslednjih godina posebna pažnja pridaje ovim rubrikama, koje su koncipirane kao zasebne novine, sa sopstvenom naslovnom stranom, temama iz svih oblasti, a pripremaju se i za dvomilionsku populaciju glavnog grada. Da bi se stekla osnovna predstava o njihovom razvoju, značaju na tržištu dnevnih listova, kao i naznake njihovih uređivačkih koncepcija, u nastavku sledi predstavljanje ovih listova.

Večernje novosti su prvi večernji list u nekadašnjoj Jugoslaviji, koji je počeo da izlazi 16. oktobra 1953. godine. Ideja o osnivanju lista potekla je od novinara i istoričara Vladimira Dedijera u vreme Tršćanske krize, sa ciljem da se objavljivanjem kratkih vesti građani i u toku popodneva obaveštavaju o dešavanjima u Trstu. Urednik prvog “večernjaka” ili prvog “bulevarca”, kako su ga Beograđani zvali, bio je Slobodan Glumac. Od prvog izdanja koje je pisalo o Londonskom sastanku i demonstracijama u Trstu, štampano je oko šest milijardi primeraka ovih novina. *Novosti* su tokom pedeset osam godina izlaženja u najdužem

7 Lukač S., *Teorija i tehnika novinarstva*, FPN, Beograd 1979, str. 127.

8 Prema podacima istraživanja koje je početkom 2010. godine sproveo *Cesid*, koje je obuhvatilo 4515 građana Srbije starijih od 15 godina, 29,1 odsto ispitanika čita *Blic*, najčitaniji dnevni list u zemlji, dok su na drugom mestu *Večernje novosti* sa 15,4 odsto. Podatak da su ovi listovi najčitaniji u zemlji potvrdili su tokom intervjua i urednici beogradskih rubrika ovih listova.

periodu važili za prorežimski list, što ih je naročito koštalo pred kraj devedesetih kada im je tiraž gotovo prepolovljen u odnosu na predašnji period. Ovakvo opredeljenje se postepeno menja poslednjih godina, tako da su danas ponovo u samom vrhu dnevne štampe po broju čitalaca. Uređivačka politika *Večernjih novosti* usmerena je prvenstveno na stariji i ozbiljniji čitalački auditorijum. Danas je u ovom listu zaposleno više od dvesta novinara i dopisnika iz zemlje, a ima i jednu od najvećih mreža dopisnika iz inostranstva. Prema podacima koje svakodnevno objavljuje na drugoj strani, dnevni tiraž lista se kreće od 160.000 do 230.000 primeraka, u zavisnosti od dana, dok se skoro polovina proda u Beogradu.

Blic je počeo da izlazi 16. septembra 1996. godine, sa ciljem da se pruži podrška tadašnjoj opoziciji i doprinese rušenju režima Slobodana Miloševića. Sa cenom od jednog dinara i otvorenim izveštavanjem o političkim dešavanjima u zemlji, ovaj list ekspresno dostiže tiraž od 230.000, što je uslovilo pad tiraža *Večernjih novosti*, *Politike*, *Borbe* i *Ekspresa*, koji su ova dešavanja uglavnom ignorisali, ili o njima pisali sa potcenjivanjem. Zbog toga je list bio na udaru režima, te mu je početkom 2000. godine bilo zabranjeno štampanje u štampariji *Borba*, a suočavao se i sa drugim pritiscima vlasti. Tako je vrlo brzo tiraž *Blica* bio prepolovljen, izostaju uobičajene kolor stranice, a štampa se i u izmenjenom formatu. Iako u samom početku nije smatran za ozbiljan dnevni list, tokom narednih deset godina *Blic* izrasta u najtiražnije informativno-političke novine. Za razliku od *Večernjih novosti*, ove novine važe za opozicionu štampu od samog nastanka, što postaje odlika i aktuelne uređivačke politike. Urednici ovog lista prvenstveno računaju na mlađe i urbanije čitaoce, među kojima je ovaj list najčitaniji.⁹ Insistira se na dnevnim aktuelnostima, grafičkim ilustracijama, atraktivnim sadržajima i sve većem praćenju života poznatih ličnosti, tako da se ovaj list može svrstati u polu-tabloidnu štampu. Vlasnik ovih novina je kompanija *Ringier*, u čijem vlasništvu su i listovi *24 sata* i *Alo*, kao i nedeljnik *NIN*. Dnevno se najčešće proda između 160.000 i 180.000 primeraka, nekada i preko 200.000, dok se u Beogradu prosečno prodaje oko 80.000.

Elementi sadržaja kredibilne interpretacije

S obzirom na značaj određenih elemenata u postupku novinarske interpretacije, bilo bi korisno utvrditi preduslove koje bi trebalo da ispuni svako tumačenje koje se smatra kredibilnim, odnosno izdvojiti elemente koje sadrži interpretacija što

⁹ Podaci dobijeni tokom intervjua sa Ivanom Mrdenom, urednikom beogradske rubrike u listu *Blic*.

se smatra potpunom bez obzira na žanrovsko određenje teksta.

To su sledeći elementi:

definisanje problema;

utvrđivanje činjenica;

terenski rad;

sagovornici i njihova selekcija;

utvrđivanje uzroka, posledica i mogućih rešenja;

provera verodostojnosti podataka ponuđenih na internetu;

dokumenti i njihov doprinos kredibilitetu tekstova.

Precizno definisanje problema kojim želimo da se bavimo predstavlja bazični element u postupku novinarske interpretacije, jer je preduslov za svako tumačenje jasno detektovanje problema koji istražujemo. Iako se ovaj element podrazumeva, te često i zanemaruje, treba naglasiti potrebu da se što konkretnije i preciznije definiše problem, jer on usmerava celokupan rad na temi. Zato je bitno da svaki novinar već na početku rada na datoj temi jasno utvrdi problem, a time i osnovnu ideju teksta, jer time značajno uvećava šanse da ponudi kredibilnu interpretaciju, jer je već na startu suzio opseg svog istraživanja i izbegao opasnost da u tekstu gomila informacije koje za čitaoce ne moraju imati nikakvu korist.

Kada je utvrdio temu, odnosno problem o kojem izveštava, novinar se prvo detaljno upoznaje sa tematikom kojom se bavi, jer će od njegove pripreme dobrim delom zavisiti i uspeh same interpretacije. „Temeljna priprema podrazumeva pre svega prelistavanje dokumentacije (lične, ali i dokumentacije medijskih kuća), nezaobilazni internet, ali i razgovor sa tzv. živim izvorima informacija, dakle svim onim relevantnim i kompetentnim sagovornicima koji nam mogu pomoći u spoznavanju problema, sagledavanju teme iz više uglova i sl.“¹⁰

Odlazak na mesto događaja najznačajniji je reporterski postupak, jer je novinar jedino na terenu u neposrednom kontaktu sa događajem o kojem izveštava, kao i sa akterima i očevicima. Stoga se lako može zaključiti da terenski rad obezbeđuje veći kredibilitet novinarskom izveštavanju, odnosno interpretaciji, jer direktno prisustvo uvećava objektivnost i autentičnost informacija. Na licu mesta uvek saznajemo i mnogo više, prikupljamo nove podatke, srećemo nove ljude, saznajemo detalje koje je

10 Kljajić V., *Intervju u štampi u on-line magazinima na Internetu*, FPN i Čigoja Beograd, 2009, str. 92.

nemoguće saznati na drugi način i tek tada ostvarujemo celovit uvid u događaj koji istražujemo.

Sagovornici i njihova selekcija predstavljaju ključne elemente u postupku novinarske interpretacije, jer je bez njih nemoguće postići tumačenje koje se može smatrati potpunim, odnosno kredibilnim. To ujedno znači i da su sagovornici ključni elementi u postupku novinarske interpretacije, jer prikupljanje podataka i saznavanje gledišta predstavljaju suštinu postupka tumačenja.

Da bi čitaoci razumeli probleme o kojima novinari pišu, neophodno im je predočiti mnogo više od bazičnih informacija. „Ko želi dublje da osvetli događaje i procese ne može da se ograniči samo na potpunost i proveru. On mora temeljnije da ispituje i da rekonstruiše događaje“.¹¹ U tom poduhvatu, novinari će morati da tragaju za razlozima koji su doveli do određenih dešavanja ili pojava i da ispituju efekte istih, tj. da tragaju za uzrocima i posledicama. Upravo to uzročno-posledično značenje pruža mogućnost čitaocima da shvate zbog čega se određena pojava ili događaj desio, da saznaju šta je prouzrokovalo određen problem i kako će se on odraziti na njihov život. Poseban značaj ovih elemenata ogleda se u tome što novinar koji traga za rešenjima ujedno vrši pritisak na nadležne, jer ponuđenim rešenjem motiviše donosioca odluka na akciju i time ostvaruje krajnji cilj svoje delatnosti – da štiti interese običnih građana. Drukčije rečeno, novinar ostvaruje ulogu nezavisnog kontrolora moći tako što obezbeđuje prostor za javnu kritiku vlasti. Utvrđivanjem uzroka i posledica i traganjem za mogućim rešenjima, novinar ujedno dokazuje da mu navedeni zahtevi predstavljaju imperativ, odnosno da ostvaruje angažovanu interpretaciju – kojoj cilj nije samo da tumači, već i da pokreće na akciju.

Masovna upotreba interneta unela je pravu revoluciju u novinarstvo i u mnogim aspektima značajno olakšala posao novinarima. Međutim, upravo je internet jedan od najproblematičnijih izvora u pogledu kredibiliteta i istinitosti informacija koje nudi. Mnogi urednici tvrde da je prema njihovom iskustvu četvrtina svih informacija na internetu netačna. Još jedan od razloga zbog kojih izvorima na internetu treba posvetiti posebnu pažnju ističu Bil Kovač i Tom Rozenstil (*Bill Kovach i Tom Rosenstiel*). Oni upozoravaju da se novinarstvo oduvek suočavalo sa promenama kad god su se dešavale velike socijalne, ekonomske i tehnološke promene, ali da je opasnost od promena izazvanih pojavom masovne upotrebe interneta mnogo veća. „To se dešava sada, pojavom interneta. Spoj ovog puta može biti dramatičniji. Po prvi put u istoriji, vesti sve više proizvode kompanije

11 Rus-Mol Š., Zagorac Keršer A. J., *Novinarstvo*, Clio, Beograd 2005, str. 127.

van novinarstva, i ta nova ekonomska organizacija je veoma važna. Suočavamo se sa opasnošću da nezavisne vesti budu zamenjene reklamama koje će biti plasirane u obliku vesti. Ako se to desi, izgubićemo štampu kao važnu instituciju, slobodnu da nadgleda druge moćne sile i institucije u društvu”.¹² Dakle, izvore na internetu treba preispitivati ne samo u pogledu tačnosti podataka koje nam nude, nego i u pogledu njihovog kredibiliteta, jer je sve više sadržaja koji su nastali isključivo u cilju zadovoljavanja nečijih interesa.

Mogućnost koju su novinari u Srbiji dobili 2004. godine donošenjem Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja predstavlja vrlo značajan instrument u toku istraživanja. Velika barijera prilikom dobijanja uvida u dokumentaciju organa javne vlasti je tada srušena, ali se u narednim godinama ovaj mehanizam minimalno koristio. Tek poslednjih godina se situacija poboljšava, jer se polako povećava broj novinara koji se pozivaju na ovaj Zakon u cilju dobijanja korisnih informacija. Zakon je uveo princip transparentnosti, jer su sve informacije koje proizvodi izvršna vlast javne, osim jasno definisanih izuzetaka koji propisuju da nešto ipak može ili mora da se očuva od očiju javnosti. Međutim, iako u praksi postoje mnogi problemi prilikom pozivanja na Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, novinari moraju biti svesni da se radi o vrlo korisnom instrumentu u procesu istraživanja i dolaska do neophodne dokumentacije i koristiti ovu mogućnost što češće. Ovim se ujedno uspostavlja čvrst mehanizam kontrole državnih organa u cilju zaštite interesa javnosti, što je, uostalom, osnovna svrha novinarske profesije.

Imajući u vidu navedene elemente, pod *kredibilnom interpretacijom* podrazumevamo tumačenje koje je ispunilo sve ili najveći broj navedenih preduslova, što zavisi od vrste događaja o kojem se piše, žanrovskog određenja teksta, dostupnosti informacija i vremenskog ograničenja koje je posebno izraženo u dnevnoj štampi. To znači da je svaka potpuna interpretacija ujedno i kredibilna, ali da kredibilna može biti i interpretacija koja iz objektivnih razloga u datom trenutku ne može da bude potpuna, tj. koja je u idealnim okolnostima mogla da bude upotunjena upotrebom većeg broja BKG-a. “Koju vrstu BKG-a će novinar upotrebiti zavisi od više elemenata među kojima su najznačajniji sledeći:

priroda, odnosno vrsta događaja;

dostupnost izvora informacija;

12 Kovach B., Rosenstiel T., *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*, 19. June 2006. , 20. 11. 2010., <http://www.journalism.org/node/72>

vremenski faktor (cajtnot);

finansijski faktor (kod istraživanja većeg obima, npr. kod pisanja članka neophodan je i značajan budžet – uz obavezan rewriting).¹³

Navedeni elementi ujedno upućuju na neke od razloga zbog kojih nekada nije moguće ostvariti potpunu interpretaciju u dnevnoj štampi, što nužno ne narušava njen kredibilitet. Primera radi, ukoliko u datom trenutku nema dostupnih informacija ili je zbog kratkih rokova nemoguće obezbediti određena dokumenta, interpretacija može biti kredibilna ukoliko su svi upotrebljeni izvori kredibilni, jer nisu sve informacije koje bi bile korisne u tom trenutku dostupne.

Rezultati istraživanja

Preovlađujući žanrovi. Istraživanje je pokazalo da je opšta karakteristika oba lista predominantna zastupljenost izveštaja kao novinarskog žanra koji se najčešće koristi tokom novinskog izveštavanja. Udeo ovog žanra u ukupnom broju tekstova u *Blicu* je 80,32 odsto, dok je u *Večernjim novostima* taj procenat nešto manji i iznosi 75,40 odsto. Drugi najzastupljeniji oblik novinarskog izražavanja su vesti, tako da ova dva žanra u oba slučaja čine više od 90 odsto ukupnog broja objavljenih tekstova. U slučaju *Blica*, ova dva žanra čine čak 97,64 odsto ukupnog broja tekstova u analiziranom periodu, dok taj procenat u *Večernjim novostima* iznosi 91,78 odsto. Ako izuzmemo ova dva preovlađujuća žanra, u *Blicu* se beleži još samo jedan oblik novinarskog izražavanja – intervju, sa 2,36 odsto udela u ukupnom broju tekstova. Na beogradskoj rubrici ovog lista u periodu od mesec dana nije objavljena nijedna reportaža, članak, kritika ili neki od žanrova koje svrstavamo u dokumentaristiku. Ako se odsustvo dokumentarnih žanrova donekle može razumeti, jer dokumentaristika zahteva ogroman istraživački rad koji često nadilazi i nivo članka u dnevnoj štampi, mnogo teže se može shvatiti činjenica da u celokupnom periodu nije objavljena nijedna reportaža, koja živopisnim, dinamičnim i stilski pažljivo oblikovanim opisima treba da privuče pažnju čitalaca i učini sadržaj novina atraktivnijim. To ne znači da je informativna, pa i interpretativna funkcija potpuno zanemarena, već da bi novinari i svojim kreativnim pristupom i pisanjem trebalo da animiraju svoje čitaoce. Raznovrsniji sadržaj nude *Večernje novosti*, u kojima se pored intervjua (2,1 odsto) beleže i reportaže (2,86 odsto), hibridi naučno popularne studije (1,63 odsto) i hibridi istorijskog eseja (1,63 odsto). Međutim, i u ovom listu je tek svaki deseti

13 Kljajić V., *Intervju u štampi u on-line magazinima na Internetu*, FPN i Čigoja, Beograd 2009, str. 28-29.

tekst napisan u formi koja nije vest ili izveštaj, što ukazuje na žanrovsku, samim tim i sadržinsku, jednoličnost.

Kvalitet interpretacije

Na osnovu detaljne kvalitativne i kvantitativne analize sadržaja, utvrđeno je da potpunu interpretaciju nudi svega 22,6 odsto tekstova objavljenih u *Blicu*, odnosno 33,3 odsto u *Večernjim novostima*. Ako se tome doda podatak da je udeo nepotpunih i tekstova sa odsustvom interpretacije približno jednak, 5 odsto u korist tekstova bez interpretacije u *Blicu*, odnosno isto toliko u korist nepotpune interpretacije u *Večernjim novostima*, jasno je da su podaci o kvalitetu sadržaja dva najtraženija dnevna lista u Srbiji poražavajući. Na osnovu ovih podataka uočava se nešto viši stepen interpretativnosti sadržaja *Večernjih novosti*, ali se ni za njih ne može reći da zadovoljavaju standarde koji se očekuju od kvalitetne dnevne štampe. Uostalom, najveći udeo u oba lista čine upravo tekstovi u kojima nije ponuđena interpretacija tema o kojima se piše, tako da se u približno 40 odsto tekstova u oba lista ne ispune ni minimalni zahtevi koji se postavljaju pred profesionalce koji rade u štampi. To ukazuje da u ovim novinama dominira faktografija sa nedovoljnim stepenom interpretacije. Retki su tekstovi koji nude detaljnije tumačenje i analizu problema kojima se bave, tako da čitaoci na osnovu teksta uglavnom stižu osnovne informacije i najčešće nedovoljno razumevanje teme. Najzastupljeniji su tekstovi napisani bez ozbiljnijeg istraživanja i kao rezultat se najčešće svode na pružanje bazičnih informacija i tek minimalno tumačenje istih, iako posao novinara nije samo da prenosi, već i da tumači informacije koje predočava svojim čitaocima. "Sumnjiva je slava koja je postignuta površnim istraživanjem i time netačnim, nepotpunim i izobličnim informisanjem. Takvo trčanje za najaktuelnijim informacijama baca senku na rezultate istraživanja i čini ih vrlo problematičnim. Konzumenti medijskih sadržaja imaju drugačije želje i očekivanja, posebno ako hoće da im se, osim zabave, ponudi i dobro informisanje".¹⁴

O razlozima koji dovode do ovakvih rezultata svedoče i urednici rubrika koje je obuhvatilo ovo istraživanje. Nedeljko Krsmanović, urednik beogradske rubrike u *Večernjim novostima*, navodi da velika čitanost novina ne podrazumeva nužno i kvalitet njenih sadržaja. „Najveći tiraž ne mora da znači da je u tim novinama najkvalitetnija i najtačnija informacija. Tiraž podrazumeva skup dobro upakovanih informacija koje se lako prodaju. Za nas u *Novostima* je suština da budemo kvalitetni i ponudimo pouzdanu informaciju pre svega. Međutim, novine traju jedan dan i

14 Rus-Mol Š., Zagorac Keršer A. J., *Novinarstvo*, Clio, Beograd 2005, str. 56.

mnogi tu činjenicu koriste da objave priču za koju i sami znaju da je netačna, samo da bi im toga dana skočio rejting. To se uvek radi planski, ali negde u masi tih grešaka ljudi prestaju da vam veruju. Iako kratkoročno može da da dobre rezultate, obmanjivanje čitalaca se uvek obije o glavu. To je osnovni problem današnjih novina“.¹⁵ I Ivan Mrđen, urednik beogradskog dodatka u *Blicu*, upozorava na aktuelne tendencije u štampi i posledice koje one proizvode. „Neprofesionalizam i otaljavanje posla je uzelo maha. Postoji veliki broj novina koje pročitaš, odložiš ih i kada te posle pola sata neko pita šta si pročitao – ništa!”¹⁶ Imajući u vidu praksu o kojoj svedoče i sami urednici, ne čude nalazi koji pokazuju da tek svaki peti tekst u *Blicu*, odnosno svaki treći u *Večernjim novostima* ponudi potpunu interpretaciju teme o kojoj se piše.

Najčešći propusti u radu novinara

S obzirom na iznete rezultate, nameće se potreba za istraživanjem uzroka koji su doveli do ovakvih nalaza, te u nastavku sledi prikaz najčešćih propusta u radu novinara koji utiču na stepen interpretativnosti tekstova koje je obuhvatila ova analiza.

U pitanju su sledeći propusti:

- Nedefinisan problem;
- Neutvrđene činjenice;
- Nedostatak obrazloženja aktera ili jednog od aktera;
- Nedostatak tumačenja stručnjaka za dato pitanje;
- Nedovoljno razmatranje posledica;
- Nedovoljno razmatranje mogućih rešenja za probleme o kojima se piše.

Tekstovi sa nedefinisanim problemom i neutvrđenim činjenicama nužno ostaju bez interpretacije, jer nisu ispunili ni elementarne uslove za početak tumačenja. Novinari kojima nije jasno ni šta je tema, odnosno problem kojim bi trebalo da se bave ne mogu se smatrati doraslim za posao koji se od njih očekuje. Ovi propusti i procenat njihovog ponavljanja u tekstovima sa odsustvom interpretacije svedoče o neangažovanom i neprofesionalnom radu novinara, jer je vrlo alarmantan podatak da postoje tekstovi koji se bave ozbiljnim temama, a u kojima nisu utvrđene ni elementarne činjenice ili nije jasno definisan problem o kojem se piše. Istraživanje je pokazalo

15 Intervju sa Nedeljkom Krsmanovićem, urednikom beogradske rubrike u *Večernjim novostima*.

16 Intervju sa Ivanom Mrđenom, urednikom beogradske rubrike u *Blicu*.

da se u trećini tekstova sa odsustvom interpretacije u *Blicu* ne precizira problem, odnosno tema o kojoj se piše, dok u petini tekstova nisu utvrđene elementarne činjenice. U slučaju Večernjih novosti, bazične činjenice nisu utvrđene u 41,8 odsto, dok je preciziranje teme izostalo u 28,5 odsto tekstova sa odsustvom interpretacije.

Sagovornici, bilo da se radi o očevicima, akterima ili stručnjacima, predstavljaju jedan od najznačajnijih elemenata u postupku interpretacije. U praksi se, nažalost, izboru sagovornika najčešće ne pridaje dovoljna pažnja. Naime, na osnovu izvršenog istraživanja utvrđeno je da je nedostatak sagovornika jedan od najčešćih uzroka nepotpune ili odsustva interpretacije. Nedostatak tumačenja stručnjaka se kao propust javlja u 71,4 odsto tekstova sa odsustvom interpretacije u *Večernjim novostima*, dok je procenat u *Blicu* nešto manji i iznosi 66,7 odsto. U tekstovima sa nepotpunom interpretacijom ovaj propust je nešto ređi i javlja se u 60 odsto tekstova u *Večernjim novostima*, odnosno u polovini tekstova u *Blicu*. S druge strane, obrazloženje aktera se ne iznosi u 57,1 odsto tekstova bez interpretacije u *Večernjim novostima*, odnosno u trećini tekstova u *Blicu*, dok u slučaju nepotpune interpretacije taj procenat iznosi 40 odsto u *Večernjim novostima* i 25 odsto u *Blicu*. Dakle, na osnovu navedenih podataka lako se može zaključiti da broj sagovornika direktno uslovljava stepen interpretacije koji je postignut u tekstu.

Zabrinjava i činjenica da novinari ne prave spisak sagovornika koji su neophodni da bi se tema korektno interpretirala, te kao posledica vrlo često konsultuju samo one do kojih je najlakše doći, tj. one koji su najdostupniji. Čak i kada se u tekstu pojavi veći broj sagovornika, najčešće su to sagovornici koji zastupaju isto stanovište, te iznose i ista zapažanja, ali se pri tom ne konsultuju akteri i stručnjaci koji će izneti i viđenje druge strane, tako da značajnijih efekata nema jer tekst ostaje jednostran. U takvim slučajevima je jasna namera novinara da većim brojem sagovornika prikrije suštinske propuste u tekstu. Tako je moguće da i tekstovi sa tri, četiri ili pet sagovornika, što je veoma značajan broj u odnosu na prosek, ostanu samo na nivou nepotpune ili čak odsustva interpretacije. Međutim, uprkos takvim slučajevima, vrlo jasno se može uočiti da broj sagovornika direktno uslovljava kvalitet interpretacije. Tako se u tekstovima sa odsustvom interpretacije u oba lista najčešće pojavljuje samo jedan sagovornik, čime tekst neminovno ostaje jednostran. Već u primerima sa nepotpunom interpretacijom uočavamo opadanje broja tekstova sa jednim ili dva sagovornika uz istovremen porast broja tri ili više sagovornika, da bi se u tekstovima sa potpunom interpretacijom situacija drastično promenila u korist većeg broja izvora, pa se tri ili više pojavljuje u 80 odsto tekstova u

Blicu, odnosno u polovini tekstova u *Večernjim novostima*. Ovi nalazi dokazuju da su izvori zaista „cigle od kojih se gradi priča“, ali su naznačeni i slučajevi u kojima ni veći broj sagovornika nužno ne garantuje potpuno tumačenje teme o kojoj se piše. Dakle, možemo zaključiti da postoje zahtevi koji se postavljaju svakom novinaru tokom interpretacije, a da sagovornici samo olakšavaju njihovo ispunjenje.

Elementi koji mnogo pouzdanije garantuju da će u tekstu biti postignuta potpuna interpretacija su razmatranje uzroka, posledica i mogućih rešenja, jer su to centralni aspekti koji građanima pružaju mogućnost za razumevanje problema. Svakog čitaoca zanima šta se dešava u društvu u kome živi, ali ga još više zanima kako će se ta dešavanja odraziti na njega lično. Da bi stekli jasnu predstavu o tome, oni moraju biti upoznati sa posledicama određenih odluka ili događaja, a upravo je to nedostatak trećine tekstova sa odsustvom interpretacije u *Blicu*, odnosno u 37,5 odsto tekstova sa nepotpunom interpretacijom. Nešto manji procenat zabeležen je u *Večernjim novostima*, preciznije 28,58 odsto u primerima bez tumačenja, kao i u svakom petom tekstu sa nepotpunom interpretacijom. Međutim, najučestaliji propust prilikom interpretacije je nedovoljno razmatranje mogućih rešenja, kao jedan od najbitnijih preduslova za ostvarivanje angažovanog interpretativnog novinarstva, čiji je cilj da tumačenjem problema pokrene donosiocice odluka na njihovo rešavanje. Ovaj propust uzrokuje odsustvo interpretacije u 77,8 odsto tekstova u *Blicu*, odnosno čak 85,7 odsto u *Večernjim novostima*. Kada je reč o nepotpunim interpretacijama, ovaj nedostatak se beleži u oko 60 odsto slučajeva u oba lista. Imajući sve navedene podatke u vidu, ne čudi što je interpretativnost izveštavanja analizirane štampe na veoma niskom nivou.

Zaključak

Na osnovu svih iznetih nalaza može se sasvim pouzdano zaključiti da je interpretativnost u izveštavanju najtiražnijih listova u našoj zemlji na vrlo niskom nivou, o čemu svedoči i podatak da tek svaki peti tekst u *Blicu*, odnosno svaki treći u *Večernjim novostima* ponudi potpuno tumačenje teme koja se istražuje. Ovakvi rezultati ne čude ako se zna da se prilikom izveštavanja najčešće koristi mali broj sagovornika, odnosno izvora, što uzrokuje odsustvo interpretacije ili nepotpunu interpretaciju. Ovaj problem naglašava i Ivan Mrđen, dugogodišnji urednik beogradske rubrike u *Blicu*: „Danas su tekstovi manje analitični iz razloga što novinar već na početku rada na temi zacrta krug na osnovu svojih očekivanja i sve što se uklapa u tu zamisao on stavi u tekst. Veoma brzo odustane od svega što je izvan toga i što podrazumeva istraživanje drugačijeg mišljenja, što bi bilo

neki upit. Ranije nije mogla da se napravi tema bez najmanje tri sagovornika, tri dobra antrfilea, od kojih bi jedan pružio podatke, a drugi zanimljivost koja će privući pažnju čitalaca. Novinar je sam donosio i fotografije i sve to predavao uredniku. Danas je sve to zamenio tekst sa jednim sagovornikom, dva podatka i velikom fotografijom¹⁷. Upravo su tekstovi sa jednim sagovornikom najčešći u kategoriji tekstova sa odsustvom interpretacije i čine 50 odsto tekstova u *Blicu*, odnosno 57,1 odsto u *Večernjim novostima*. Alarmantnost ovih podataka proizilazi iz činjenice da su razgovori sa što većim brojem relevantnih sagovornika prevashodno bitni za kvalitet interpretacije. „I pored činjenice da danas novinarski istraživački metod čine tri faze: opservacija, sakupljanje, proučavanje pisanog materijala (koji pored ostalih „alata“ podrazumeva i internet) treća faza odnosno razgovori – intervjui sa što većim brojem relevantnih izvora informacija jeste ključna u celom istraživačkom postupku¹⁸”.

Nepravilna selekcija sagovornika, takođe, direktno utiče na stepen interpretativnosti tekstova, a analizom je utvrđeno da novinari ne posvećuju dovoljno pažnje izboru sagovornika koji su kompetentni i neophodni za potpuno tumačenje teme koja se istražuje. Kao rezultat beležimo visok procenat tekstova u kojima je nedostatak obrazloženja aktera ili tumačenja stručnjaka uslovio nepotpuno tumačenje ili odsustvo tumačenja, jer novinari često zanemaruju potrebu da se čuje što više različitih mišljenja, tj. da se čuju sve zainteresovane strane, kao i mišljenje nezavisnih stručnjaka. Na osnovu toga, jasno se može zaključiti da novinari najčešće kontaktiraju sa sagovornicima do kojih je najlakše doći, zanemarujući potrebu da se iznese što više relevantnih gledišta, ali i da nekritički razmatraju informacije i tumačenja dobijena od sagovornika, što u mnogim tekstovima dovodi do jednostranog tumačenja. Na taj način se zanemaruje i osnovna pretpostavka objektivnosti – „audiatur et altera pars“ (neka se čuje i druga strana).

Istraživanjem je delimično dokazano i da nedovoljna zastupljenost dokumentarne građe uslovljava manji kredibilitet interpretacije. Tačno je da dokumenti doprinose kredibilitetu tumačenja, ali zbog mnogih ograničenja ova hipoteza nije dokazana u potpunosti. Naime, prilikom utvrđivanja kvantiteta dokumenata koji se objektivno mogu zahtevati od analiziranih listova, u obzir treba uzeti mnoge otežavajuće okolnosti sa kojima se suočava dnevna štampa, počev od žanrovskih ograničenja izveštaja kao najučestalijeg oblika novinskog izveštavanja, ograničenja

17 Intervju sa Ivanom Mrdenom, urednikom beogradske rubrike u *Blicu*.

18 Kljajić. V., *Intervju u štampi u on-line magazinima na Internetu*, FPN i Čigoja, Beograd 2009, str. 15.

u pogledu dostupnosti informacija, preko ograničenja same rubrike i uređivačke koncepcije karakteristične za polutabloidnu i večernju štampu, kao i tržišne utakmice koja podrazumeva trku za profitom u kojoj atraktivnost sadržaja obezbeđuje veći tiraž nego interpretacija, pa sve do vremenskog ograničenja karakterističnog za dnevne novine. Bez obzira na sva navedena ograničenja, u određenim primerima tokom analize je utvrđeno da je novinar imao objektivne mogućnosti da obezbedi dodatna potrebna dokumenta, ali je uprkos tome hipoteza samo delimično dokazana.

Neangažovan pristup novinara potvrđuje i činjenica da u tekstovima vrlo često nedostaje prognoza budućih dešavanja, odnosno razmatranje posledica i mogućih rešenja. Štaviše, nedovoljno razmatranje mogućih rešenja se najčešće javlja kao uzrok nepotpune interpretacije, upravo iz razloga što je za validno utvrđivanje potencijalnih rešenja potrebno ispuniti sve ostale elemente potpune interpretacije, tj. obuhvatiti sve zainteresovane strane, zatražiti tumačenje stručnjaka i utvrditi uzroke i posledice događaja o kojima se izveštava. Nije teško pretpostaviti da je ovo najučestaliji propust upravo zato što zahteva najviše truda. Međutim, upravo taj trud jeste odlika angažovanog pristupa, čiji je krajnji cilj da donosiocima odluka pokrene na akciju, tj. da izvrši pritisak na nadležne u cilju rešavanja problema o kojima se piše. Stoga se od novinara i očekuje da se u meri koja je primerna dnevnoj štampi posvete ispunjavanju ovih zahteva koji se postavljaju pred svakog profesionalca.

Svi prethodno navedeni nalazi upućuju na zaključak da je osnovni problem nedovoljna angažovanost novinara i vrlo površno, često i neprofesionalno, ophođenje prema zadacima koji se postavljaju svima koji nastoje da ponude kvalitetne tekstove. U prilog ovome govori i podatak da novinari u velikoj većini slučajeva vrlo precizno detektuju problem i jasno ga predstavljaju čitaocima, najčešće već u okviru naslovnog bloka, ali se zatim u nastavku zadrže na tome, iako je osnovni cilj novinarstva u štampi da tumači, proverava i analizira utvrđene probleme. Još jedan zabrinjavajući nalaz je sve ređi kritički odnos novinara prema informacijama koje dobija od svojih sagovornika, tako da se njihovo tumačenje često prihvata bez preispitivanja uz pomoć drugih kompetentnih sagovornika. U tom pogledu se uočava i sve izraženija usmerenost na najdostupnije izvore, koji centralnu ulogu u tekstu ne dobijaju na osnovu svog znanja i relevantnosti za temu, već sve češće zbog činjenice da je do njih najlakše doći. Ovo je posebno problematično u slučajevima kada je novinar relativno lako mogao da dođe i do drugih izvora, ali se zadovoljio minimalnim rezultatima i tako ostavio čitaoce bez šireg konteksta priče. Samo tekstovi u kojima je tema, odnosno

problem jasno definisan, u kojima su utvrđene činjenice, uzroci i posledice, i u kojima se uz pomoć stručnih sagovornika traga za mogućim rešenjima i događaj smešta u širi kontekst - pružaju tumačenje koje se smatra potpunim. Istraživanjem je, međutim, utvrđeno da je broj tekstova koji ispune sve te uslove minimalan. To ukazuje da u ovim novinama dominira faktografija sa nedovoljnim stepenom interpretacije, koja je čitaocima u najvećem broju slučajeva nedovoljna. U prilog navedenim zaključcima govori i podatak da je najčešći propust novinara nedovoljno razmatranje rešenja, često i posledica, što neminovno uslovljava nepotpuno tumačenje jer se interpretacija ostvaruje odgovorima na pitanja zašto i šta dalje. Aktualnost i atraktivnost su najčešće bitniji od interpretacije. Jasno je da aktualnost nije problem, jer je to aksiom dnevne štampe, ali je potpuno neopravdano zapostavljanje interpretativnosti ako se zna da je to jedini način da se ostvari angažovano novinarstvo, koje je u interesu svih građana. Stoga bi zaključna ocena ovog rada mogla da se svede na zapažanje Fransisa Bala, koji je sažeto objasnio suštinu većine današnjih medija, upozoravajući na efekte neangažovanog novinarstva. Upravo nedostatak interpretacije i dovodi do toga „da će današnja udarna vest već prekosutra biti najverovatnije zaboravljena ili će se, u najboljem slučaju, tek spomenuti. Kako u takvoj situaciji imati poverenja u medije, kada sa takvom lakomom zaboravljaju ono što su koliko juče predstavili kao najvažniju vest? Neiscrpna, i nepredvidiva, aktualnost propisuje svoj zakon: izveštavati o svemu, odmah, da bi vest mogla što pre da se ukloni i ostavi čist prostor – slobodno polje za sutrašnju novu aktualnost”.¹⁹ Problem je u tome što je aktuelna informacija bez interpretacije često potpuno neupotrebljiva.

LITERATURA:

- Anderson D.A., Itjul B.D., *Pisanje vesti i izveštavanje za današnje medije*, Medija centar, Beograd 2001.
- Bal F., *Moć Medija*, Clio, Beograd 1997.
- Berg H., *Istraživačko novinarstvo*, Clio, Beograd 2007.
- Đurić D., *Novinarska enciklopedija*, BMG, Beograd 1997.
- Houston, B., *Interpretive Journalism*, Published in The International Encyclopedia of Communication/edited by Wolfgang Donsbach, Blackwell Publishing 2008.
- Radojković M., Stojković B., *Informaciono komunikacioni sistemi*, Clio, Beograd 2004.
- Kljajić V., *Intervju u štampi u on-line magazinima na Internetu*, FPN i Čigoja, Beograd 2009.

¹⁹ Bal F., *Moć Medija*, Clio, Beograd 1997, str. 51.

Lukač S., *Teorija i tehnika novinarstva*, FPN, Beograd 1979.

Rus-Mol Š., Zagorac Keršer A. J., *Novinarstvo*, Clio, Beograd 2005.

Todorović N., *Interpretativno i istraživačko novinarstvo*, Čigoja, Beograd 2002.

Kovach B., Rosenstiel T., *The Elements of Journalism: What Newspeople Should Know and the Public Should Expect*, 19. june 2006., 20. 11. 2010., <http://www.journalism.org/node/72>

Cannon C. M., *The Real Computer Virus*, Published in American Journalism Review, April 2001., 15. 10. 2010., <http://www.ajr.org/article.asp?id=225>

Intervjui:

Intervju sa Ivanom Mrđenom, urednikom beogradske rubrike u *Blicu*.

Intervju sa Nedeljkom Krsmanovićem, urednikom beogradske rubrike u *Večernjim novostima*.

Marko Nedeljković

Beograd University, Faculty of Political Sciences – Journalism and
Communicology Department

INTERPRETATIVITY OF NEWSPAPER REPORTING

Abstract

Since the competition in the media market has been constantly growing in the last few decades, it could be expected that, fighting for citizens' trust, media contents would become of higher quality. However, we witness that quite opposite process is ongoing and that interpretation as the core characteristic of high quality press is often neglected in the newspaper reporting. In order for readers to understand the problems journalists write about, it is necessary to present much more than just factual information to them since every reader is interested in what is happening in the society he lives in, and even more so in how such happenings will effect him personally. Exactly for this reason, there is a need to look into the interpretativity of domestic press which has gained the highest readers' trust in the analysed period, with the aim to determine the level of interpretativity and engaged journalist approach - the basic elements of credible interpretation, yet most oftenly neglected.

Key words: *reporting, interpretation, engaged interpretative journalism, complete interpretation, engaged journalist approach*